

MEGHÍVÓ

a Magyar Pax Romana, az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Egyesület és az Egyház és Társadalom online folyóirat

Lehet-e? Fórumára

Időpont: 2016. június 20-án, hétfőn 17.00-19.00-ig. Helyszín: a Pesti Evangélikus Egyház Gyülekezeti Nagytermében (Bp. V. Deák Ferenc tér 4. I. em.) Térkép: <https://goo.gl/maps/YRXVHW2na5K2>

A Sorstalanság teodiceája

Hogyan gyógyítható a kulturális amnézia?

Kerekasztal-beszélgetés Donáth László, Heller Ágnes és Mártonffy Marcell részvételével;

moderál: Kamarás István

A Holokausztot lehet tagadni, lehet relativizálni (elmismásolni, zárójelbe tenni), le lehet vezetni, túlélőként is bele lehet halni (mint Méry, Borowski, Celan és Primo tették), és fel lehet dolgozni. Érthetően ma már legtöbbször feldolgozását (vagyis a szörnyű téma értelmező átbeszélgetését) - amiben mi, magyarok még sokat tanulhatunk a németektől - tartják optimális megoldásnak. Csakhogy Auschwitz, melyet Kertész Imre Szináj és a Golgota mellé helyez mint a kinyilatkoztatás visszavonását, többek - köztük Pilinszky, J.B. Metz és éppen Kertész - szerint lezárhatatlan, és ezért a feldolgozás helyett az emlékezést tartják optimális megoldásnak.

Rahner szerint a „Miért hagyja Isten...?” megválaszolhatatlanságával magának az Istennek a titka tör rá az emberre. „Megengedhető-e, hogy mások szenvedését is Isten felfoghatatlanságára bizzuk?”, kérdezi, és gondolatát Metz még radikálisabban így folytatja: mások szenvedése együttszenvedésre kényszerítő vallási provokáció. Metz szerint Auschwitz ultimátum, rajta csak az áldozatokkal együtt tudunk továbbjutni, és ez nem megy egy vágyainkhoz pontosan illeszkedő Istennel, ezért a kereszténység világprogramja a compassio, a mások szenvedésére való cselekvő emlékezés és emlékeztetpolitika.

Mivel a kulturális amnézia korunk egyik legsúlyosabb lelki betegsége, a memoria passionis hatályon kívül helyezi azokat az Istenről szóló beszédeket, melyek az emberi szenvedéstörténeten kívül bontakoztak ki. Metz végső, kétségkívül radikális végkövetkeztetése az, hogy a teodicea a teológia kimagaslóan legfontosabb kérdése. Rahner arra figyelmeztet minket, hívőket, hogy Istennel kapcsolatban minden ember természetes kompetenciával bír, ezért az egyháznak és a teológiának készen kell

állni, hogy az Isten érintő kérdésekben mindenkit meghallgasson. Kertészt is érdemes meghallgatni, már csak azért is, mert Metz habitusához nagyon közelállónak érezhetjük az övét, aki minden művében a feldolgozhatatlan Auschwitzra, vagyis az ember szenvedésére emlékezik. Nem ábrázolja a Holokausztot, hangoztatja az író, hanem újra és újra érzékelhetővé, emlékezhetővé teszi. Szemben Adornoval, aki szerint Auschwitz után verset írni barbárság, többen - köztük Pilinszky és Kertész is - úgy gondolják, hogy éppen Auschwitz után kell verset írni. És regényt írni. És lehet imádkozni is, már csak azért is - figyelmeztet Metz, mert ott is - a pokolban is - folyt imádság.

Amikor - a Nobel-díj másnapján - Heller Ágnest megkérdezték, hogy mitől olyan tökéletes a Sorstalanság, azt válaszolta, hogy bizonyosan Isten angyala vezette az író tollát. Kertész Imre halálára című írásában hozzáteszi még, hogy „Isten angyala nehezé teszi annak az embernek az életét, akinek a tollát vezeti”. Magam pedig hozzáfűzöm: az olvasó életét is megnehezíti a Sorstalanság. Optimális olvasása a compassio lelkületével (vagyis „talpig nehéz hűségben”) lehetséges. Hogy kinek tetszik-e vagy sem a Nobel-díjas regény, ez merőben ízlés kérdése, ám ettől függetlenül az angyali sugallatra írt Sorstalanság szent könyv, és aki nem tanúsít kellő tiszteletet a kertészi compassio iránt, az - legalább is Pilinszky, Rahner, Metz és Heller mércéjével - bizony, szentségtörést követ el.

Mellékleteként küldünk Önöknek egy rövid tájékoztató anyagot, melyben minden fontos információ megtalálható az adás online követési lehetőségéről, az előadónak feltenni kívánt kérdések elküldési tudnivalóiról, valamint a korábban elhangzott viták anyagának megtekintéséről.

Mindenkit szeretettel várunk a Deák téren, vagy a számítógépek előtt!

2016. június 6.

Haraszti Dóra, az EPMSzE titkára